



Болум

Болушлукчю службала, ремонт бригадала ишлерин тохтаусуз бардырадыла

Къабарты-Малкъарны Элбрус району Тырнауыз шахарында ыркы жангыдан келип тебригенди. Къоркъуусулукчу жалчытыр ючюн «Прохладний-Азсу» федерал автомобиль жолу энтта да жабарга тошгенди.

«Къоркъуу болум сакланады. Герхожан сууну башында бардырылган тинтиле жууук заманлада ыркы суула энтта да

кызуруп келирге боллуклары кергозетди», деп билдиргенди Къабарты-Малкъарны Правительствоуну Председатели Мусукланы Алий.

Авариялары, табиगत кыйынлыклары да кезулеринде терк болушлук берген службала, ремонт бригадала да ишлерин тохтаусуз бардырадыла, техникадан битеу да 24-сую хайырланады.



КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоуну пресс-службасы.

Ырхы черек ыздан чыкмаганды, журтлагы да хата келтирмегенди

Барз кюн Тырнауызда сагат төрт бола, Герхожан суу кёпкорлоп келгенди. Насыпха, ыркы белгиленген энти ыздан чыкмаганды, койлеге, адамлагы да хата жетмегенди.

Кыйын болуму юсонден хапар келгенди, ары КъМР-ни Правительствоуну Председатели Мусукланы Алий, МЧС-

ни КъМР-де Баш управлениясыны эки операция кызууу жетген эдиле. Ала ишлерин ыркы башланган участкада эм Герхожан Бахсан сууга кышулган жерде бардыргандыла. Дагында анда тюрлю-тюрлю министрстволардан бла ведомстволардан 100-ге жууук адам эм 24 техника ишлейдиле. МЧС-ден 55 кызта-

рычуу бла 18 энти техника кыатышадыла. Ол тийреде кеп кыатык койле, гаража эм башха объекте да орналдыла. Адамланы кёбюсю, абызылар, башха жердеде жашаган жууук-аклуларына кетгендиле. Созайланы Фазилат айтханга кёре, ол сабийлери бла Былым-да жууукларындады.

Ырхы, кылай эсе да, бир терк келип кыалган эди. Былай зат болушлук деп бир тюрлю билдирюу зшитмегенбиз бу жол. Алайдан узак болмай жашагы-аныбыз себели, къоркуч, кетип кыалганбыз. Насыпха, гитче ачымаганды. Жаланда бир гитче кепюрчюкно алып кетгенди суу, - дейди ол.

Тюнеме инги ралагы ыркы жангы куч алып келгенди. РФ-ни МЧС-ини КъМР-де Баш управлениясындан билдиргенлерине кёре, бу кюнде кыаты жууула жауарыкыдыла, аны бла бирге уа черекледе суула кетюрлюрге боллукыдыла.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.



БАЙЛАМЛЫКЪЛА

Озгари Малкъарда Абай кыаланы тегерегин тазалагандыла, Бызынгыда чалгы чалгандыла, таулу хычинлени татхандыла

Россеиде халкылары араларында келишулюкно «Маяки дружбы. Башни Кавказа-2017» деген жаш тейло маданият-тарых проект быйыл 28 июлда башланганды. Ол «Сониде жаш тейлоуу бла студентлени XIX Битеудуни фестивалына тубей» деген чакырууу бла Москвада бийик окуу юйледен бирини студентлери башламчылыклары бла бардырадыла. Аны мурагы - тюрлю-тюрлю миллетли жаш адамланы араларында бир бирини аныглауу, бир бирге

ышанынуу кючлендириудю, бир бирлерини юслеринден, адет-терелеринден, маданиятларындан не къадаар кеп билирма этиудю.

Алай бла кырк студент Шимал Кавказга келгенди. Ала аны республикаларында эрттеги эсертмелени, бурунгуу кыалаланы бла кешенелени тап халга келтириге кыатышадыла. Тенгелери бла тубейши, тюрлю-тюрлю акцияла, суботникле да бардырадыла.

Бир кызууу уа бу кюндеде



Къабарты-Малкъарны жоклаганды. Байрым кюн а, Озгари Малкъарга барып, анда Абай кыаланы тегерегин хандан, ташдан тазалагандыла. Бызынгыда чалгы чалгандыла, дырын жыйгандыла, батан этгендиле. Анда болган бурун заманладан кыалган кыалаланы да кергендиле, аладан да толу хапар билгендиле.

Аушигерде дарман суулада болгандыла. Шабат кюн а, Нарт-Улду «Минг талка» деген жерге баргандыла. Жолда уа алларына тошган конфет кыагыт болсун, шеша болсун, жыйып баргандыла. Алай алай зат анда алай кеп жок эди. Энише туюшюн, Нальчик черекден суу, аны боюнундан

топурак да алып, лабораторияда тинтирге дагандыла.

Шабат кюн ингирикде уа ала «Горный родник» санаторийге келгендиле. Анда уа кыонакылагы КъМР-ни Граждан обществону институтлары бла байламлыкыла кырау эмда миллетлени ишлери жаны бла управлениасыны башчысы Анзор Курашинов, аны орунбасары Гергокыяланы Жанболат, республиканы Курортла эм туризм жаны бла министрени кзуллуугун толтурган Владимир Афанов да тубегендиле.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Тергеуле

Республикабызга келген туристлеге дайым кыошулады

Россеи Федерацияны Шимал Кавказы ишлери жаны бла министерствосуну шартларына кёре, быйыл башындан бери республикага келген туристлени саны 125 процентге өсгенди. Регионуу тау-лыжа курортлары бла бирге санаторий-саулыкчу кючлендириудю, спорт, экология, маданият-этнография эмда тарых туризм да айнып барды.

Специалистлени тергеулерине кёре, россеили туристледен келери Шимал Кавказы курортларын сайлап башлагандыла. Нек дегенде къоркъуусулук жалчытылыннганына ышануулук кючленгенди.

РФ-ни Шимал Кавказы ишлери жаны бла министерствосуну материалларына кёре.



Эл мюлк

Мирзеуден бай гирлик жыйылганды

Къабарты-Малкъарда кылыкыланы оруу башалганды. Районланы бла шахар округланы эл мюлк управлениларындан билдиргенлерине кёре, республиканы битеу мюлклеринде 186300 тонна мирзеу жыйгандыла. Ол санда кюзлюк будайдан 125700 тонна. Былтыр бла тенгештиргенде, эсом төрт эмг сиз процент болганды.

Алай бла хар гектардан 32,2 центнер мирзеу алыннганды. Мында да иги эсом эсленеди

- 4,5 процент. Кюзлюк будайдан а аграрийле 36 центнер окуяна жыйгандыла. Ол да былтырдан эсе 2,6 центнерге асламы.

Республиканы Эл мюлк министрствосундан билдиргенлерине кёре, эл мюлк организацияла быйыл 95400 тонна мирзеу алгандыла. Эсом былтырдан эсе беш кереге аслам болганды. Тирлики 55900 тоннасы кюзлюк будайды.

Россельхозараны Къабар-

ты-Малкъарда бейлюму бу кезиуде жыйылган мирзеуно кыачствосун тинтиую дайым бардырады. Бюгюнлюкте аны специалистлери о ишчи бешден бирин тамам этгендиле. Ала билдиргенге кёре, будайны ючден экиси аз-азык этерге жаралууду, кеси да 3 эм 4 классыды.

Жууук кезиуде нартыкою эмда кем жетген мирзеулюк битмилени оруу башлангырыкыды.

МУРАТЛАНЫ У.

ЭСЕПЛЕ

Бизни «Жаш патриотла» - алчылары санында

Жаш аскерчилени битеуросеи сборларында Къабарты-Малкъардан «Жаш патриот» команда алчылары санына киргенди. Эришуле Севастопольда «Арми-2017» халкыла аралы аскер оюнланы чеклеринде бардырылгандыла. Алагы Россеини Юг жа-

нындан, Севастопольдан бла Кырым Республикандан 140 адам кыатышанды. Жаш аскерчиле сагынылган шахарны жигитча кыоруулаууу бла азатлауу музейинде, Балаклавада жер тубюнде сооружыланы комплексинде болгандыла, тенгиз

Информатгенстволаны материалларына кёре.

Эсертиу

Кыууанчланы кезиуюнде маршрутла тюрленирикдиле

Нальчикде Мальбахов орамны Киров-Осетинская кесегинде автомобиль жол 17 августда кыууанчы халда ачылганды. Аны бла байламлы Мальбахов орамда Осетинская орамдан Тырнауызская-Калюжная дери; Осетинская орамда Ленин проспектен Ахохов дери; Пачев орамда Ахохован Осетинская дери; Киров орамдан Шорсадан Эльбруская дери; Хмельницкий орамда Фучикден Пионерская дери; Пионерская орамдан Хмельницкийден Степаничевка дери 8:00 сагатдан башлап кыууанчы ишле башалгычыннга дери транспортну битеу тюрлюлерине да жюрюрге эркин этилик туюлюдо.

Кыууанчы ишлени кезиуюнде жамауат транспорт бу халда жюрюкюдо: «Стрелка-Хасания» 1-чи номерли маршрут, «Горняк-Стрелка» 2-чи номерли эмда «Горняк-Стрелка-Шалушка» 2-чи Ш номерли троллейбус маршрутла Мальбахов орамдан башлап Калюжная-Эльбруская-Киров-Ахохов орамла-Ленин проспект бла барлыкыдыла, андан ары уа - маршрутларына кёре;

«Фурманов-Хасания» 10-чу, «1-чи номерли лицей-6-чы микрорайон» 11-чи номерли, «1-чи номерли лицей-5-чи микрорайон» 11-чи А, «Аэропорт-Хасания» 17-чи номерли, «2-чи Промпрозв-Матросов» 14-чу номерли, «1-чи Промпрозв-6-чы микрорайон» 4-чу А номерли маршрутла Идаров орамдан башлап Тырнауызская-Калюжная-Эльбруская-Киров-Ахохов-Пачев орамла бла барлыкыдыла, андан ары уа - маршрутларына кёре;

«Северный микрорайон» - 6-чы микрорайон» 19-чу номерли маршрут Идаров орамдан башлап Тырнауызская-Калюжная-Эльбруская-Киров-Ахохов орамла-Ленин проспект бла барлыкыды, андан ары уа - маршруттуна кёре.

«Горзелюхов» - Акъ-Суу» 25-чи номерли маршрут Пионерская орамдан башлап Степаничев-Эльбруская-Киров-Ахохов-Пачев орамла бла барлыкыды, андан ары уа - маршруттуна кёре.

Нальчик шахарны жер-жерли администрациясыны пресс-службасы.

Жазылуу

ЭНТТА ОНГ БАРДЫ Багаылы шуххла!

Сиз 28 августха дери «Заманнга» жазылсагыыз, аны тилибизде чыкыгъан газетин биринчи сентябрьден алып башларыкысыз.

Тёрт айга жазылууну багытасы - 543 сом 40 калекди.

Бизни индексбиз - 51532

Кырал саугыла иелерин тапхандыла

2 бет

Белгили, аламаат курорт мойюше Долинск деп нек айтылады

3 бет

Адамны ишинден не сылтау бла кыстарга болмукуду?

3 бет

Полицияны офицеринде - «алтын»

4 бет

Тарыхны бетлери

Белгили, аламанат курорт мюйюшге Долинск деп нек айтылады

Оштогузунчу өмүрүнү ахыр жылларында Нальчикке жашаган интеллигенция жерчилик бля күрөшүргө итингенди. Сатып алган участкаларында аны колония болуп орналганна «топтосчула» деп айта эдиле. Бир бирле уа андан сора гичте ухторла куурагандыла. Ол кезинде алай бешиси болганды, халкыда аламанат «культурные одиночки» дегендиле.

Бир талай жылдан аламанат жалаанда бири кыалады, башкалары уа адамлары жерлерин сатып, ким кыайры болса кетедила. Ол кыайры ухторга уа башчылык эткен очуелден болганды: инженер-технолог Долинский, кой бийчеси Екатерина Долинская эмда бир агроном. Нальчикни кыатында ала 50 дестинация алып, анда кой салгандыла, молк да куурагандыла.

Ала жерчилик бля күрөшүргө таукел эдиле, алай изоме кыайры сары топураккы топурак аны бардырырга артык иги келишкенгенди. Болсада ала жерни сороуп, урулуккы хар поркосюкөн салдыла, битимлеге да иги куурадыла. Аны хайырындан будайдан эмда тахта көгөтгөндө аламанат тирлик жыдыла, болушурга уа адамланы да

чакырыгандыла. Жалаанда иги сортланы өсдоргөнгөри ючон продукцияларны кыайры сойгөнелени саны кеп болганды.

Бзы бля аламанат терек бляхча да куурагандыла. Будаины, көгөтлени, жемшиллени сатып, жыл сайыны иги хайыр тошооргөнгөдиле. Тийреде кыолайлылагы тегерселде да, бирсыледен айырмалыкта куурашгөндиле. Кон сайыны ишге асман заманларын бөлгөндиле.

Жайда эрте тургандыла, молклеринде жумушлага кыарагандыла, кыышда уа отунга баргандыла, маллары сак болгандыла. Интир сайын газеттени, журналланы окукы, ушакыла бардыргандыла.

Болсада 1893 жылда конюляны биринде сылтау чыгыны юйно башчысы Россияны башха губерниясона кечол кетери. Андан сора ол кызына кыайтмады. Бир жылдан агроном алууды Юйде Екатерина Долинская кечол жаныгы кыалады.

Орус жамаатыны арасында юйорно сыйы бек жоюргөн эди. Ол өсбөдөн тийреде жашаганы аны терк-терк жосылгандыла. Кочошчулары андан жерчиликке, терек башчылыккыга да юйренгендиле. Жерини эки тингенден биричн Екатерина ортаккыга бергенди. Бир-бир

ушактарын а сахтады. **1913** жылда Долинск посёлкода курорт куурау жаны бля биригуй ишлеп башлайды. Анга башчылык этгенелени санына Марко Вовчокну зри М.Д. Лобач-Жученко, эки класслы училищеге таматальк этен Баканевев эм бир кыуаум устаз киредиле. Алай шхарда жашаганы уа анга артык ыразы болмайдыла. «Теркине ведомости» газетде аны юсюндөн: «Нальчик энди курорттуз кыаллык слободага ушаш болурга болуккы», - дей эдиле.

Долинск курорт тийре кезегеге куурашгөнгөринде, ол болуучу бля ухторга ушашганды. Солурга келгенге уа, аны кёроп, бек соксукрангандыла. Мекямла, молк эм башха инфраструктура тийишли халда болмаганын ючон мында солурга артыккы сойимгөндиле. Бу болуучу сылтауларындан бири жерлени асламысы энчи иеликке болганында эди.

Кеп да бармай Владивказны темир жолларыны келечелери, слободада жашаганы бля очулашты, мында электростанцияла куураганы, суу ала да тартырга умут этедиле. Атажукпенден терек башчаны сатып алып, анда курорт мекямла ишгерге план да



Курорт башланган жер.



Долинскийн койо. Биринчи санаторий. Бюгонлюкде окулурга жеткенди.



Марко Вовчокну Юйю-музейи.

бар эди. Алай кыабарты бийле жерден айырлыгырга ашыкмагандыла. Дагыда бери 1913 жылда компания Котляревская-Нальчиккы жосылгандыла. Кочошчулары андан жерчиликке, терек башчылыккыга да юйренгендиле. Жерини эки тингенден биричн Екатерина ортаккыга бергенди. Бир-бир

1922 жылда бу тийреде бир ненча солую ишлегенди. Бираздан а Долинскин койлеринде туркуулардан ауруганнагы башчары биринчи санаторий ачылганды. Аны баш ачыны Ольга Лепешинская болганды. 1936 жылда РСФСР-ни Совнарком Долинскин кыайры маганысы болган жерге кыошды. 1964 жылда уа ол битеуоооо кыаймагы болган курорткы тегерлеп башлайды.

Интернетни материалларына кёре **КУРДАНЛАНЫ Сулейман** хазырылапанды.



Долинск биогюнокле.

УРУНУ ЖОРУКБЛА Адамны ишинден не сылтау бля кыыстарга боллуккы?

Ишлей турган жеринде кысталган, баам, кимге да артык хычыуун кёрюнөс. Алай дагыда да билгииз, иш бергенни былай кезинде сезин алгында талай борчу болганын. Болсада адамны ишден закон бля кетерича сылтаула да кендоло. **1. Штатны азайтуй**
Кризис энтта да бошалмаганды, аны хатасындан кеп компанияла кыыйнадыла, аламанат ишчилерини санын азайтырга тоушеди. Алай алайгы сылтау бля кимни сойоселе да кыастарга эркинликтери жоккыду. Урунук доктесде айтылганна кёре, мында бегирек да кыоруланганна сабылери болган тиширууладыла. Ол тизмеге сабыден аурулуклары болганна, декрет отпускка чыккыганна, балаларына юк жыл толмаганында эмда отбирт жыл болмаганы сабылери

рин кеслери өсдоргөнгө киредиле. **Башха ишчилеге уа штат азайтылгыны юсюндөн эки ай алгач билдирдирге керекди.** Кесин да баш айтып угбай, жазып. Адамны ишден кетереле, анга эки айлык орталкы хаккы тегерге борлуудыла. Ол инсан мычмай урунуну биржада эсепте туруп, анда уа анга эки айлыккы ичинде иш табилмаса, алгынныг жабилден энтта да **бир айлык хакк теленеди.** Дагыда хайырындагы сылтау бля кимни сойоселе да кыастарга эркинликтери жоккыду. Урунук доктесде айтылганна кёре, мында бегирек да кыоруланганна сабылери болган тиширууладыла. Ол тизмеге сабыден аурулуклары болганна, декрет отпускка чыккыганна, балаларына юк жыл толмаганында эмда отбирт жыл болмаганы сабылери

СЭЗ ЮЧОН АЙТХАНДА Заявлюени жаз деп кысханнаг бойсунурга керекмиди?

Иш бля жалпыхтанла кёбюсюндө адамга компенсация теленери бермез умурда заявлюени кесин ыразылыгыны бля жаз деп кысханна. Беттен токтолук, тембе уа сизге баш адам болуучу ойткандан чыгарга неда чыкмаганы? Аны онууну кесизге этип, Алай өзинде болсон, алай заявлюени жазсагыз, ахчасиз кыалкысыз. Ишден чыгарга эселе, аны штатны азайтуй сылтау бля этипеле. Жалаанда алай теленирикти сизге компенсация.

Сизин ишден закосуз чыгаргандыла дей эсегиз, урунук инспекцияга тартыргы эме жиде заявлюени бергире эркинсе. Анда болуучу эмда сизге бля аныгыларга куураштыгы. Ансы юсюне эм магноалы закондан - Урунук доктесден талай койло келтирседе да иги болуучу. Урунук келишимин болжалын тас этип сылтауларыны юсюндөн аны очуночюн бөлжолганы бля келишкенгенди.

Ишден кетерикке теленеле да ол халда бериледиле: биринчиден, эки айлык хаккы, эзы бля биржада аман аберти табилмаса, энтта да бир айлык компенсация.

3. Кесин ыразылыгы бля
Ишден кесин ыразылыгыны бля кетерге очу этсегиз, сизге бир тюрлю элет тешенейди. Кетеригизни эки айлык алгач жазып билдирдирге тиийишди. Заявлюени юсюнде уа аны эсге алганыннан кёргөзгөн берис болурга керекди. Былай ошуну этсегиз, сизге бир тюрлю элет берге бир тюрлю сылтау жоккыду. Алай бля эки айлык озгөндөн сора ишге чыккымазга толу эркинликте барды. Ахыргы ишчи кону сизни куулузуга урунук кыталчыгыгызын эмеда ишлеген конлеригиз ючон хаккыгызыны бергире болууды.

Бир-бирле ол кыталчыккы бермей, созул турурга соеидиле. Адам, содге барып, аны кыайтарыга эмда таазир тегерге дау этерге болуучу. Аны хар кон болжалы ючон бля кесин адамны ары дерги конюлок хаккыны юк жоуден бири тегли болды, - дейди Андрей Бездардов.

4. Болжалы белгиленген келишим этилип эсе
Былай келишим деп болжалы тегери халда эки айдан башлап бир жылга дей белгиленгенге айтадыла. Иш бергенле ол бошланы бля келишкенгенди.

КАДРЛА АСЛАМЫСЫНДА КИМЛЕНИ КЕТЕРДИЛЕ

«СерчИнформ» компанияны кадрла службасыны башчысы **Кирилл Медведев** штотланы кысхартыра бирсыледен эсе асламызкы тюбеген сылтаулары юсюндө ойтады. Биринчиси - бизнесе керек болмаганын кетери. Сэз ючон, кризисде документлени саны азайган эсе, компанияда очуночюн бухгалтерин тутар кереклиси жоккыду. Сиз аллай жерде ишлей эсегиз, ол предпрятияда кеп заманы олтурурга артык амал болуучу тюрлюду.

Экинчиси - ишде керек болгонланы кетери. Аны сылтау - кризисди. Былай кезинде компанияны аллай бир адамдын тутхон кюрочканды. Ишиз кыалкыны санын тошмөс ючон а адам тир болуучу, башчаны боруно да боюнуна алырга болуучу кёржотуорге керекди. Сэз ючон, коммерция бөлжолмо татомасы бухгалтерин ишин да бардыралыгына, - деп аныгылатды Медведев. Сэзюсю, хар томата да сие энди аны ишчилери жалаанда кесин ючон угбай, энтта да бир ненча адам очуон урунук турсала. Бек игиси уа - аны ючон артык улуу хакк теленирикти да излемеселе.

Былай адамны ишден кыстамызда, алай өмюрю ишлеп кеткен, алай соххозну директору уа болжолмогон отны юсюндөн чамны эсизге тошооржогонд. Бюгонда кесин былай жерде аммагон адамны кыруу да бек терк таркады.

БУ МАГНААЛДЫ Оноучу кычан тюздо

Бир-бирде ишиз кыалган адам кесин терс болуучуду. Сэз ючон, ол кесини урунук борчлары дайым толурмай барды, ишге кеп болуп кесе неда жеринде терт сөгөтсөндөн кеп турмаса, аны кыстарга эркинлик бериледи.

гине да артык улуу ишек жоккыду, - деп кыошканды Андрей Бездардов.

Софья РУЧКО, «Комсомольская правда» газет.

Оюм Бирлик да бир бирге кыайгырыудан кыуралады

Бусагытта хар кимини да Интернетде оюунду айтырга, энчи газет, кытапкы гураргыга, улуу кыулуккымагы кыайты кыайты жалган дау кыагытта жазарга ону болганды, кыайрылар, биллимирин да аймай алгандыла алай эркинликни кыолга бир-бирле. Тегеркелериндегилене кир кыулук, аны бля кыайрыларны кептюркон сумандыла ала. Жангыладыла. Аман иш ючон адам жазарга тартылмай кыаймайды. Не кеси, неда бек сойогени.

Энчи кыуаумла - атауул тийрама кыуала турган, махтау бам, бир тюрлю бир зат бля айырмалыны атлары бергендиле. Алагы махтауу келтирбиз, жаркышай.

Жашуу кыурауда бек керекли затланы бурунгуула адет-тербедиле, нарт эселерибизде, айтырларыбизда кыойгандыла. Бек биринчиден а - ийманыбизда. Кыайсы заманы алсанг да, ол излегени толтуруу. Аларны а жашындагыла. Ол адамны иги тааныгыла - а болгонда, сорам. Биреуге, экеуге, бешуеге. Алау бирден аны аламанат кыулукчу болганын, ол ишлеген заманда районга не игилик этгенин санайдыла. Да сора нек кыуаунадыла, кеслери анга кыажуу туул, ол апыс кыуан да - Интернетти сабаны барды алай ишлени - аны даражасына жеталмагандан, зардан, койнокко этгенден.

Жаздыла, кыаздыла тааныгыла, таанымаган да - Интернетти сабаны кенг. Басма станокка чыгардыла жалаанда кыутоус иелерин махтаган, анга хок деп турмаганылан секген газетлени. Жадыла алапын а малкыар, кыарачай элени...

Сагыш этсенг, адамдын улуу таска жер юсюндө табарга кыыйнанды. Иги, аман да, насыпсы, насыпсы да, кертичи, сатык да, жан аурутхан, огурус да, халал, кыолук кыаты

кыскада, менсимей бир жанында турган, махтау излеген да... Тауусула билгени унур кыайгысыла. Хар бир адамны кесини тытп жалган дау кыагытта жазарга ону болганды, кыайрылар, биллимирин да аймай алгандыла алай эркинликни кыолга бир-бирле. Тегеркелериндегилене кир кыулук, аны бля кыайрыларны кептюркон сумандыла ала. Жангыладыла. Аман иш ючон адам жазарга тартылмай кыаймайды. Не кеси, неда бек сойогени.

Жууалылыккы кеслериенд этерге куурашгөнгө уа, келликин сагышыны этип, башчаларга, асламында дунчиликкедан халалары болмагандыла, кыл салдыргандыла ол аны кыагытыла. Бюгон мен кыарылыма бир зат ючон кызы эсем, жашаудан ол малкыар жорукланы кетергенди.

Будуруп, тюрлю-тюрлю кыагытала куурап, кеч тугуанларына жарып, ол кыоркулуу кезуилени эслери тошооре, татыккысына, ачуу этип айланганга бюгон да бардыла. Алайла бир билерин тынч тапханларына уа не сез. Биринчиден, ала жамууда намыслары жорюклене марайдыла. Не десеген, жалаанда ала - ангылайдыла - кимни кыалайла «багыасы» болганын, жерин да. Халкы а не?...

Экинчиден, бар махтаулары не кеси башларына изледиле ала - бир адамны юсюндөн (кеси кыууларындан сора) аруу айтып эшитмесе. Чурум табарга уа - устала. Бюгонда бир тюрлю бир орта не гичте кыулукка илениргенди. Алапы орунлары кеслериен өнелерге устады ол кыуаум.

Тап тошоуп, алай ишчилеге олтурсала уа, бир иги иш этерге акылылары, фрамулары да жетмейди - онларына кыуауны, тегеркени ашайдыла аймай. Кыарыусуларына чабыдыла, бийик кыулуктада ишлегени алырында да бек бөгөгөдиле. Штинликке кеп кыагытмайдыла ишгерге койргөнгөндиле.

Аларан кыуау бля байламды этип айтдырган геростратла, тинтип куураканг, кертиси бля да, ишлей билмейдиле. Кыадылай куурашгөнгөндө да соймейдиле. Ол жарты-кыурту этгенчилерин а башкаларга тюрэтирдиле. Аишай, аламанат кыуау болсола ала болуусулуктарынын билгенлери ючон кемпейдиле алапы да. Ыйкыканд тобөсөлө, саламашхан окуяна этмейдиле. Болсада ала койло-молкюла да болудула, андан мындан кезе, гичте кыулукчуларда да сыналдыла, махтау а... аламанат.

Ахыры 4-чо бетледи.

Медицина Диспансеризация кыалай тюрлениркиди?

2018 жылдан башлап сауулукка хаккызы кыаратынуу жаны жоруклары жашауга кийриликдиле. Диспансеризация тизмеден бир-бир тинтиуге кетерилип, анга башкаларга бериледи. Нени эмда нек кетерикдиле, жангыла уа кыайсыладыла? Саулук саклау министрствону келечилери профиликтика тинтиуге энди бютон магналы болуучула деп судандыла.

Кван бериге энди керек тюрлюмодо?
«Диспансеризация бизни кыяралда 2013 жылдан башлап кыайрыла деп ханарлайды Пировов апы РНИМУ-ну госпиталыда багытууну кафедрасыны профессору Александр Каррабинено. -Ол замандан башлап 18 жылдан атаптан инсанланы хар бирини да жашлга юк кере профиликтика тинтиуленден хаккызы етер онлары барды. Алапы кезуйюнде, врачны консултациясында сора да, лабораторияда кван аладыла, ЭКГ, флюорография, маммография (жыл санлары 39-дан тамата тишируулары) эттедиле.

Жыл сайын диспансеризацияга 20-22 млн. адам кыагытады. Профиликтика тинтиуге алыкта тынгылы болмаганыларны сауусула, врачла да белгиленгенди. 2018 жылдан а ол система тюрлениркиди.»

Бютон эс бурдурган жангычлыккы: **кыайсы врачла келсенг да, эм алгач бурулурун битуйлоу анализле (кван беруй денгени) тинтиулене тизмисинден кыайрыларды. Энчи ала информацияны толуусуну билдирмегенге салгангандыла. Миндэрарын профиликтика медицина жаны баш эсперти Сергей Бойцов айткан кёре, кыайры битуйлоу анализ этгенде, адамны чарында тюрленуле жалаанда юк процентне анык-**

д адамланы терк окуяна неда операцияга, неда радиотерапияга жибергенди. Аламан сора уа эркинчулары сауулуклары осалга айланганда.

Арта ачыкланганна кёре, былай мадарла тутучу тюрлюдоле - эр кишилени асламысында рак клеткалары жуулагына кыаладыла. Аны себепли Запада протастада бу аурууну багмайла бля байламды борчу халда скрининглени он жылда бля саналган заманын бардыра кетип, биз бюгонлюкде тохташкан акылыга келген эдиле - пациентни кеси бля келишим этилген энчи тинтиугеге.

Жюреке, кван тюрмуула да кыайрыла ауурлук

Андан сора уа кыалай магналы затта кийирликдиле диспансеризацияга? 2018 жылдан башлап артык ауурлуклары болгандыла бля консултацияла бардыра да тюрлениркиди. Алай пациенттерге эсгертиуге алгандан окуяна берилдикте, болуучусуна, терен тинтиулене саклап турмаганыла.

Бизни кыурауда адамланы жашаудан кетгенлери бля сылтау - жорек-кван тамыр ауурландыла. 44-60 жыл санадагы эр кишилени 40 процентинде он жылыны ичинде инфаркт неда инсульт болурга кыоркуу чыгыды.

Дагыда сагынылган ауруларыны кыозалып кыайрыларына эс кыаймыды.

«Сэз ючон, 45 жылдан ачыклар кыайрыларды ачыклар эр кишиле борчу халда берген анализди алап адамнын аладыла, деп аныгылатды медицина илмуерли доктору, 71-чи номерли ГКБ-ны баш врачы Александр Мнсинов: «Сора диспансеризацияда кеплюно ачыкылганды. Биопсий этип, рак клеткалары да табылды. Аларга кыурада бля бийлик болумда бу

Лидия ЮДИНА, «Аргументы и факты» газет.

